

DOI: 10.33270/0525676812.12
УДК 342.98

ЛОГВИНЕНКО Максим

ад'юнкт Національної академії внутрішніх справ
м. Київ, Україна
ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-8309-9012>

ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ОСОБИСТОЇ БЕЗПЕКИ ПОЛІЦЕЙСЬКОГО В КОНТЕКСТІ УМИСНОГО АБО НЕУМИСНОГО ПОРУШЕННЯ НОРМАТИВНО-ПРАВОВИХ ПРИПИСІВ

Анотація. Актуальність дослідження питання забезпечення особистої безпеки поліцейського в контексті порушення нормативно-правових приписів зумовлена суттєвим збільшенням кількості випадків загибелі та поранень працівників Національної поліції України під час виконання ними поліцейських функцій. Окреслена вище негативна тенденція обумовлює необхідність висвітлення реальної ситуації, що склалася в цій сфері, а також детального аналізу факторів, що призводять до виникнення екстремальних ситуацій. З огляду на зазначене, метою статті є дослідження наявних прогалин як законодавчого, так і виконавчого спрямування, що, крім іншого, призводять до вчинення нападів і виникнення нових випадків загибелі й поранень поліцейських у реаліях сьогодення. Досягнення мети передбачає застосування комплексу методів, зокрема таких, як інтернет-евристика, систематизація, порівняння, а також формально-логічний метод. Основні результати дослідження полягають у тому, що в статті досліджено першооснову виникнення екстремальних ситуацій за участю представників закону, які унеможливають безпечне виконання поліцейських функцій, передусім в умовах дії правового режиму воєнного стану. Проведення систематичного аналізу ситуацій, результати яких мали негативні наслідки для життя та здоров'я поліцейського, зокрема щодо порушень нормативно-правових приписів представниками закону, допомогло визначити основні небезпечні фактори й умови, які спричинили неможливість офіцерів безпечно й ефективно протидіяти агресивно налаштованим особам. Також доведено, що проблема забезпечення особистої безпеки поліцейського є комплексною з рівнозначною відповідальністю всіх правових суб'єктів, дотичних до поліцейської безпеки. З'ясовано, що в сучасному науковому дискурсі цю проблему висвітлено лише з позицій недосконалості нормативно-правових приписів, як результат наявних недоліків стандартних систем підготовки представників правоохоронного органу. Аргументовано, що відповідальність за безпеку під час виконання поліцейських функцій покладено передусім на представників закону. Практична значущість результатів дослідження полягає в тому, що його результати можуть бути використані науковцями для здійснення подальших досліджень у межах окресленої тематики.

Ключові слова: особиста безпека; порушення; законодавство; напади на поліцейського; травми та поранення, екстремальні ситуації.

Рекомендоване посилання:

Логвиненко М. Забезпечення особистої безпеки поліцейського в контексті умисного або неумисного порушення нормативно-правових приписів. *Наука і правоохорона*. 2025. Вип. 1–2 (67–68). С. 92–100. DOI: 10.33270/0525676812.12

Вступ

Забезпечення найвищих міжнародних стандартів поліцейської діяльності безпосередньо пов'язано зі зростанням рівня випадків загибелі й травмувань серед особового складу правоохоронного органу під час виконання ними поліцейських функцій. озброєність й агресивність кримінальних елементів обумовлює виникнення екстремальних ситуацій, які становлять загрозу для життя і здоров'я правоохоронців. Негативна

тенденція щодо збільшення кількості нападів на представників закону актуалізує необхідність перегляду правоохоронною системою загальних підходів до підготовки й озброєності офіцерів. Окреслена вище негативна тенденція не є новою віхою кримінального світу, адже вже відображена в наукових доробках сучасних учених. Зокрема, J. Yesberg, B. Bradford (2022) визначили тенденцію щодо збільшення кількості серйозних насильницьких актів проти офіцерів поліції, яка призвела до збільшення кількості представників

закону, які володіють вогнепальною зброєю, і закликів до регулярного озброєння більшої кількості поліцейських. Проте усталені стандарти поліцейської діяльності, а також сучасні тенденції злочинного світу доводять, що наявність вогнепальної зброї в представників закону не завжди є запорукою безпечного виконання ними поліцейських функцій. Фізичні спроможності щодо використання та психологічна готовність щодо застосування найсуворішого заходу примусу в сукупності з правовою відповідальністю за активні дії обмежують офіцерів, забезпечуючи лише часткову можливість зупинити заздалегідь сплановані агресивні дії (напади) кримінальних елементів. Два найвідоміші цілеспрямовані напади на американських поліцейських в новітній історії висвітлив A. Lankford (2023). Проводячи паралелі між ситуаціями, що сталися з часовим проміжком понад десять років, учений виявив схожі й відмінні фактори, які сприяли вчиненню кримінальних правопорушень.

Вчиняючи напади на поліцейського, інколи заздалегідь сплановані, злочинні елементи дедалі частіше використовують широкий спектр методів, основою яких є жорстокість. Очевидно, що обраний кримінальними елементами шлях вимагає від представників закону для збереження власного життя і здоров'я чинити опір. Однак результати таких протистоянь не завжди відповідають очікуванням і призводять до загибелі офіцерів. На підтвердження цієї позиції можна навести результати дослідження, проведеного M. D. White (2024), учені акцентують на тому, що жорстокі вбивства поліцейських досягли найвищого рівня за 20 років.

Уникаючи випадків загибелі за рахунок належної підготовки, озброєності, досконалої законодавчої основи, належного виконання нормативно-правових приписів, у результатах протистояння агресивно налаштованим особам, представники правоохоронного органу інколи отримують нестерпні травми, які впливають на їх можливість щодо подальшого проходження служби. Емоційні травми та поведінкові наслідки, яких зазнають поліцейські після насильницького нападу, висвітлив H. Xu (2022). Результати дослідження засвідчують, що жертви насильницьких нападів зазнали серйозних емоційних ушкоджень, які можуть вплинути на їх здатність продовжувати роботу в правоохоронних органах. Водночас, оцінюючи фактори, які впливають на ймовірність отримання саме нестерпних травм офіцерів, E. R. Maguire, E. A. Paoline (2023) зазначають, що фізичний опір підозрюваної особи підвищує ризик виникнення негативних наслідків.

Проте напади на представників закону загрожують не лише життю і здоров'ю офіцерів або можливостям щодо продовження кар'єри. Агресивні дії кримінальних елементів щодо поліцейських створюють опосередковану загрозу

також для цивільного населення. Наявність в офіцерів короткоствольної напівавтоматичної вогнепальної зброї, отриманої для виконання поліцейських функцій, крім випадків дії правових режимів, проведення спеціальних операцій тощо, з одного боку, забезпечує безпеку поліцейського, водночас може бути каталізатором вчинення нападів на правоохоронців. Негативні наслідки екстремальних ситуацій (нападів), окрім отримання тілесних ушкоджень і нестерпних травм, пов'язані з можливою втратою найсуворішого заходу примусу, доступного представникам закону, для забезпечення публічної безпеки та порядку.

Очевидно, що заволодіння вогнепальною зброєю офіцерів поліції є певним елементом нових можливостей злочинного світу, наприклад, для вчинення більш жорстоких кримінальних правопорушень, зокрема проти цивільного населення. Окреслений факт суттєво підвищує рівень криміногенної обстановки, негативно впливає на соціальні стандарти життя та породжує страх серед громадян. Небажане почуття страху перед злочинністю, що виникає в громадян під час війни й навіть у мирний час, у своїх наукових доробках висвітлюють D. Muharremi, M. Ademi (2023).

Про можливість зниження рівня небезпеки для цивільного населення йдеться в дослідженнях F. Qollakaj, D. Muharremi (2024). Науковці зауважують, що присутність поліції в районах з підвищеним рівнем загрози заспокоює громадян, водночас превентивні дії представників закону можуть сприймати як небезпечну, напружену ситуацію. Підвищуючи безпеку населення, а саме здійснюючи втручання, працівники поліції можуть поставити під загрозу їх безпеку та здоров'я (V. Soltes, 2021).

Крім констатації існування фактів навмисних нападів на поліцейського, слід зазначити, що особливої гостроти окреслена вище тенденція набуває в умовах дії правового режиму воєнного стану. Здатність громадян усвідомлювати загрозу для життя та здоров'я породжує психоемоційні, фізичні й поведінкові реакції, серед яких шок, страх, злість, смуток, жажливі сновидіння, загальне збудження, дратування, надмірне вживання спиртних напоїв (алкоголю), тютюнових виробів або наркотичних засобів, що є каталізатором порушення усталених стандартів соціального життя та призводить до нових випадків агресії проти офіцерів, зокрема з боку різних категорій цивільного населення. Про збільшення кількості нападів на поліцейських, зокрема з боку засуджених за попередні насильницькі дії, а також агресивних дій після вживання алкоголю йдеться в результатах дослідження G. den Heyer (2024).

Не можна оминати увагою і той факт, що в умовах дії правового режиму воєнного стану відбувається суттєве збільшення кількості

незареєстрованої вогнепальної зброї та вибухових пристроїв як у кримінальних елементів, так і в цивільного населення. Очевидно, що наявність у побуті небезпечних для життя і здоров'я предметів обумовлює нові можливості вчинення умисних вбивств представників закону.

З метою забезпечення особистої безпеки представників закону під час виконання поліцейських функцій, передусім в умовах дії правового режиму воєнного стану, актуальності набувають усі можливі форми збереження життя та здоров'я правоохоронців. Сучасні програми підготовки правоохоронців, досконала нормативно-правова база, покладена в основу поліцейської діяльності, й належне екіпірування представників закону є ключовими елементами, що забезпечують можливість уникнення травмування та загибелі офіцерів.

Тобто захисний жилет, шолом, напівавтоматична й автоматична вогнепальна зброя, сучасні засоби зв'язку, справний транспортний засіб, бодікамери тощо, отримані представниками закону задля виконання поліцейських функцій, мінімізують випадки отримання тілесних ушкоджень і летальних випадків серед правоохоронців під час протистоянь кримінальним елементам, водночас забезпечуючи реалізацію права поліцейського на безпечне виконання покладених на нього обов'язків. Схожий підхід обстоює M. Holzer (2022), досліджуючи заходи, спрямовані на подолання ризиків, загроз і небезпек, пов'язаних із виконанням поліцейських функцій, акцентує на ефективності використання захисного спорядження, засобів самозахисту, глобальної системи позиціонування з метою забезпечення власної безпеки.

Однак, попри використання окреслених елементів забезпечення безпеки поліцейського, негативна динаміка щодо збільшення кількості загиблих і поранених представників закону прогресує, що є свідченням необхідності пошуку першооснов виникнення екстремальних ситуацій за участю правоохоронців.

Нині нестандартним і доволі небезпечним фактором для життя та здоров'я представників закону під час виконання поліцейських функцій є умисне або неумисне порушення законодавчих приписів офіцерами поліції, що призводить до полегшення досягнення мети кримінальних елементів, як результат – до виникнення нових випадків загибелі та поранень представників закону.

Отже, метою статті є огляд літератури, присвяченої сучасним викликам щодо особистої безпеки поліцейського, висвітлення наявних законодавчих прогалин, пов'язаних з новою архітектурою виконання поліцейських функцій, а також окреслення фактів порушень нормативно-правових приписів представниками закону в ситуаціях, результати яких мали негативні наслідки для життя і здоров'я офіцерів. Узагаль-

нення отриманої інформації допоможе зрозуміти необхідні нововведення задля кращого забезпечення їх особистої безпеки під час виконання поліцейських функцій.

Матеріали та методи

Методологія дослідження ґрунтувалася на таких методах оглядових студій, як інтернет-евристика, систематизація, порівняння, а також формально-логічний метод. Перший метод, використаний у дослідженні, полягав у систематичному пошуку за ключовими словами доступних опублікованих досліджень з тематики в базах даних наукової літератури. Цей підхід дав змогу зібрати широкий обсяг даних з різних джерел для подальшого їх аналізу. Другий метод, застосований у дослідженні, – це систематизація. Цей метод передбачав організацію зібраної інформації в логічну структуру з метою зрозуміння та узагальнення її основних висновків. Систематизація допомогла впорядкувати проаналізовану літературу та виявити ключові теми й тенденції в розумінні способів забезпечення особистої безпеки поліцейських. Третій метод, використаний у дослідженні, – це порівняння. Його застосовано для аналізу схожих і відмінних поглядів, інтерпретацій, результатів, висновків учених, які досліджували проблематику. Четвертий метод – формально-логічний. За допомогою цього методу вдалося змодельовати цілком можливі небезпечні ситуативні сценарії та структурувати нові безпечні алгоритми виконання поліцейських функцій.

Результати й обговорення

Забезпечення особистої безпеки поліцейського. Сучасні умови виконання поліцейських функцій обумовлюють багатогранність і видозмінність специфіки поліцейської діяльності. Збереження життя та здоров'я представників закону потребує постійного пошуку шляхів удосконалення ключових елементів безпеки поліцейського під час забезпечення публічної безпеки та порядку, а також урахування першооснов виникнення екстремальних ситуацій.

Належне виконання поліцейських функцій, крім отримання тілесних ушкоджень, поранень і нових випадків загибелі представників закону, безпосередньо пов'язано з наявними несмертельними травмами у вигляді порушення психічного здоров'я офіцерів. На сторінках періодичних видань, монографічної та навчальної літератури сучасні науковці висвітлюють різноманітне бачення цієї проблеми.

Зокрема, T. Thejus (2013) зазначає, що офіцери поліції відіграють важливу роль у суспільстві, забезпечуючи безпеку цивільного населення, і є професійною групою осіб з високим ризиком отримання травм, що пов'язано з підвищеним ризиком несприятливого фізичного та психічного здоров'я.

Попри те, що психічний стан здоров'я і фізична підготовка поліцейського безпосередньо не є предметом цього дослідження, не можна оминути їх увагою, оскільки вони тісно пов'язані із загальними факторами забезпечення особистої безпеки представників закону. У цьому контексті слід зауважити, що зв'язок між фізичним станом і рівнем стресу поліцейського висвітлено в дослідженні іспанських учених (C. F. P. Calderón, 2023). Проблеми психічного здоров'я офіцерів поліції, що стають дедалі серйознішими та призводять до стресових розладів і роздумів про самогубство, зазначає G. Singletary (2024). Аналогічної думки доходять і канадські вчені (K. L. Andrews, 2024), визначивши, що постійне перебування представників закону в ситуаціях, що впливають на психіку, можуть призвести до симптомів посттравматичного стресового розладу й інших розладів психічного здоров'я. Зокрема, мета дослідження P. Gullon-Scott, L. Longstaff (2024) – вивчити загальну поширеність стресу, депресії та тривоги, що виникають у представників закону, а також встановити зв'язок негативного явища з тривалістю служби в поліції.

Окреслена вище негативна тенденція набуває актуальності в сучасних українських реаліях. Поряд зі стандартною практикою ненормованого робочого дня правоохоронців, передусім під час дії правового режиму воєнного стану, офіцери зазнають додаткового психологічного тиску з боку цивільного населення. Перманентне перебування в стресовому стані, крім хронічних захворювань, породжує втому, недбалість і необережність, які в поведінці з вогнепальною зброєю та вибухонебезпечними предметами, що є повсякденною особливістю виконання поліцейських функцій, призводять до загибелі та поранень представників закону.

В умовах активізації процесів відновлення психічного здоров'я поліцейських наявність випадків самогубства на підґрунті стресових розладів серед особового складу правоохоронних органів не можна заперечувати. Нездатність правоохоронців упоратися з надмірним психологічним навантаженням під час виконання поліцейських функцій засвідчує низку недоліків, серед яких важливе місце посідає недосконалість системи підготовки особового складу правоохоронних органів.

Детальніше аналізуючи систему підготовки представників закону, слід зауважити, що зростання рівня різноманітних видів злочинності у світі, а також стрімке збільшення кількості інцидентів насильства щодо правоохоронців актуалізують необхідність, крім психологічної підготовки, також підтримання належного рівня практичних навичок щодо застосування заходів фізичного впливу, спеціальних засобів і вогнепальної зброї. Наприклад, M. J. Roscoe (2024) зазначає, що офіцери поліції часто стають учасниками критичних інцидентів за участю

озброєних злочинців, які вимагають застосування сили для забезпечення власної безпеки. Також про професійний добробут персоналу правоохоронних органів і критичну роль фізичної підготовки йдеться в дослідженні P. A. Faria (2024). Дотичною до окресленої тематики є праця голландських вчених P. Renden (2015). На думку вчених, нині програми підготовки, принаймні з поточним обсягом навчання, лише помірно придатні задля безпечного проведення поліцейських заходів, зокрема щодо реалізації навичок самозахисту. Можливості суттєво вплинути на професійну та психофізіологічну готовність особового складу до ефективних дій із затримання злочинців розглядає V. Tyshchenko (2024).

Про необхідність підвищення якості підготовки правоохоронців і подальшого вдосконалення освітньої галузі йдеться в дослідженні O. Avramenko, V. Kucher (2020). Учені акцентують на необхідності запровадження нових стандартів підготовки поліцейських. Доречно в цьому контексті зазначити результати дослідження M. Sanders (2024), у якому виявлено позитивний ефект, який супроводжується значним зниженням ймовірності поранення цивільних осіб і ризику заподіяння шкоди офіцерам, за результатами перевірки нової національної навчальної програми з навчання громадській та особистій безпеці.

З огляду на наукові студії, набуває значущості реструктуризація наявних систем підготовки правоохоронців, яка буде враховувати необхідність посилення фізичної, тактичної, вогневої та психологічної підготовки, а також удосконалення методів роботи із цивільним населенням, передусім в умовах дії правового режиму воєнного стану.

Порушення нормативно-правових приписів. Невідповідність нормативно-правової бази сучасним реаліям, незалежно від дії правового режиму воєнного стану, породжує нові випадки загибелі та поранень серед працівників правоохоронних органів у світі. Важливість своєчасності вдосконалення законодавчого підґрунтя в контексті забезпечення особистої безпеки поліцейського пов'язана з можливістю представників закону реалізувати своє конституційне право на безпечне виконання поліцейських функцій. У мирний час безпека представників закону, крім іншого, пов'язана з можливістю вирішення екстремальних ситуацій за допомогою комунікативних навичок, що, безумовно, є новою віхою поліцейського піклування. Однак в умовах дії правових режимів працівники поліції з метою збереження життя та здоров'я вимушені замінювати інструменти комунікації дієвішими й необхідними для забезпечення верховенства права. Актуальним є питання досконалості правових приписів щодо поведінки з найсуворі-

шим заходом примусу, а також правових підстав його застосування.

Важливість удосконалення окресленого напрямку пов'язана з найпоширенішими викликами сьогодення, які за нетривалий проміжок часу перейшли з розряду надзвичайних подій до розряду буденних поліцейських функцій, до яких належать: протидія диверсійно-розвідувальним групам країни-агресора, забезпечення верховенства права на деокупованих і прилеглих до них територіях, евакуація цивільного населення під час обстрілів, зокрема артилерійських, забезпечення безпеки громадян під час взаємодії з вибухонебезпечними предметами та протидія небезпечному явищу у вигляді розповсюдження незареєстрованої вогнепальної зброї. Очевидно, що окреслені напрями діяльності офіцерів поліції є особливо небезпечними та потребують належної уваги з боку законодавця в контексті забезпечення безпеки представників закону.

На сучасному етапі новизна й недослідженість новосформованих поліцейських функцій обумовлює невідповідність деяких пунктів нормативно-правових документів реальним потребам правоохоронців задля забезпечення власної безпеки.

Наявність юридичних прогалин у нормативно-правових актах, що регулюють питання забезпечення особистої безпеки поліцейських, спричиняє правову неспроможність представників закону застосовувати вогнепальну зброю, наприклад, у випадку протидії диверсійно-розвідувальним групам країни-агресора. Оскільки ця функція не є типовою для поліцейської діяльності, у зв'язку з цим постає необхідність кардинально змінити підходи до застосування найсуворішого заходу примусу. Удосконалення нормативно-правових приписів у цій частині забезпечення безпеки поліцейського вимагає реалізації щонайменше двох доволі нестандартних, проте життєво важливих кроків. Зокрема, з метою уникнення ситуацій у вигляді активних перестрілок, перебудусім у людних місцях населених пунктів, необхідним є надання правових гарантій у вигляді можливості офіцерів застосовувати вогнепальну зброю на випередження. Водночас, акцентуючи на активності й агресивності диверсійно-розвідувальних груп, не слід виключати й можливості застосування найсуворішого заходу примусу на ураження. Очевидно, що в умовах дії правового режиму воєнного стану реалізація саме цих ініціатив суттєво підвищить спроможність збереження життя та здоров'я представників закону. Однак необхідно зважати на те, що за реальної можливості безпечно нейтралізувати диверсійно-розвідувальну групу представники закону мають обрати шлях уникнення застосування вогнепальної зброї.

Детально висвітлюючи питання реалізації права офіцерів поліції на застосування вогнепальної зброї на випередження, слід зауважити,

що воно є дотичним до безпеки цивільного населення. Ситуативні сценарії за участю диверсійно-розвідувальних груп країни-агресора, представників правоохоронних органів і цивільного населення є поширеним явищем на деокупованих і прилеглих до них територіях. На початку повномасштабного вторгнення така злочинна хвиля охопила різні регіони України. Насильницькі дії незаконних збройних формувань проти цивільного населення вимагали від офіцерів першочергових активних дій.

Офіцери, позбавлені права першими застосовувати найсуворіший захід примусу, мають небагато шансів на збереження життя та здоров'я внаслідок протистоянь підрозділу добре підготовлених і фізично розвинених злочинців чисельністю 5–7 осіб, що мають найсучасніші види спорядження, зокрема вогнепальну зброю, і прагнуть завдати максимальної шкоди критично важливим підприємствам, установам, організаціям, силовим структурам.

Фактично недосконалість нормативно-правової бази може призвести до подальшого розвитку й негативних наслідків екстремальних ситуацій, про що йдеться в зазначеному вище прикладі. Водночас підґрунтям виникнення небезпечних подій інколи стають безпосередні дії представників закону щодо неналежного виконання затверджених пунктів інструкцій, наказів, постанов тощо. Зважаючи на витоки та результати надзвичайних ситуацій за участю поліцейських, доходимо висновку, що комплексність відіграє важливу роль у питанні створення безпечних умов виконання поліцейських функцій.

У контексті умисного або неумисного порушення нормативно-правових приписів, що ставить під загрозу безпеку як правоохоронців, так і цивільного населення, доцільно розглянути використання настегнової кобури. Очевидно, що використання зазначеного виду поліцейського спорядження є запозиченням міжнародного досвіду й стандартів діяльності в розвинених поліцейських системах. Зручність носіння та швидкий доступ до зброї є безумовними перевагами представників закону в екстремальних ситуаціях. Однак використання такого виду поліцейського екіпірування в умовах дії правового режиму воєнного стану створює реальну небезпеку для життя та здоров'я як правоохоронця, так й інших осіб. Додатковим фактором, що посилює загрози для життя і здоров'я правоохоронця, під час виконання поліцейських функцій з використанням настегнової кобури є зазначена вище активна діяльність диверсійно-розвідувальних груп країни-агресора. Стандартна ситуація характеризується можливістю маскування представників країни-агресора під цивільне населення, що дає змогу належно підготовленим, особливо небезпечним особам наблизитися до правоохоронця та здійснити напад. Зважаючи на жорстокість й агресивність злочинних елементів,

не можна виключати ситуацію, коли після заволодіння вогнепальною зброєю її буде застосовано проти представників закону.

Американські вчені J. P. Blair, A. Duron (2023), аналізуючи частоту пострілів у поліцейських, досліджують основи виникнення негативних випадків і можливості офіцерів поліції покращити здатність передбачати, контролювати та своєчасно реагувати в разі виникнення екстремальних ситуацій.

Продовжуючи думку щодо реальних і можливих сценаріїв нападів на представників закону з метою заволодіння вогнепальною зброєю, слід зазначити, що після завершення дії правового режиму воєнного стану правоохоронна система постане перед викликом, пов'язаним з наявністю значної кількості осіб, що мають розвинені навички поведінки з різними видами вогнепальної зброї. Особи різних категорій, зокрема звільнені з місць позбавлення волі, які були засуджені за попередні кримінальні правопорушення, й особи із психічними захворюваннями становитимуть посилену загрозу щодо нападів на правоохоронців.

У контексті дослідження окресленої проблематики слід акцентувати на біомеханічних особливостях рухового апарату людини, що надають можливість значно швидше та з меншими зусиллями брати будь-які речі, які знаходяться перед нею. Зазначене пов'язано з тим, що кожна людина наділена цілком конкретним комплексом рухових можливостей, побудованих на елементарних рухах м'язів і суглобів. Тому поліцейський, який використовує настегнову кобуру, втрачає біомеханічну перевагу, адже місцеперебування правопорушника позаду представника закону надає йому певні переваги в часі, що під час поведінки з вогнепальною зброєю можуть стати вирішальними.

Запропонована міжнародна програма допомоги в підготовці фахівців із кримінальних розслідувань ICITAP, створена під егідою Міністерства юстиції США і покладена в основу підготовки патрульної поліції України, ураховує цю біомеханічну особливість людини. Аргументувати це можливо за допомогою того, що одним з елементів зазначеної програми є відпрацювання тактичної стійкості поліцейського, яка вимагає від офіцерів тримання рук попереду. Зокрема, на думку американських фахівців, саме таке положення рук забезпечує власну безпеку, контроль вогнепальної зброї та спеціальних засобів, розміщених саме на тактичному поясі. Представник закону отримує можливість швидкого вилучення необхідного спеціального засобу або вогнепальної зброї залежно від ситуації, що необхідно для стримування агресивно налаштованої особи.

У контексті тактичної підготовки поліцейських і важливості часового проміжку в екстремальних ситуаціях цілком доречно розглянути наукове дослідження D. Blake (2023), у якому засвідчено, що офіцери правоохоронних органів навчаються

різних тактик і прийомів, спрямованих на підвищення загальної безпеки під час контакту між поліцією та цивільним населенням. Проаналізована тактика принижує гідність громадян, проте надає офіцерам додатковий час на реакцію, щоб захиститися від нападу.

Отже, у сучасних українських реаліях забезпечення особистої безпеки поліцейського безпосередньо залежить від тісного зв'язку між усіма можливими елементами, спрямованими на збереження життя та здоров'я правоохоронців. Загальним пріоритетом є звуження можливостей злочинних елементів щодо вчинення кримінальних правопорушень. Перспективним кроком у контексті розв'язання проблеми порушення нормативно-правових приписів представниками закону є використання безпечніших аналогів поліцейського спорядження. Доступною альтернативою використання настегнаної кобури з можливістю збереження швидкого доступу представника закону до найсуворішого заходу примусу, наприклад, є використання стандартної поясної кобури або її аналогів. Зазначений вид поліцейського спорядження унеможливило отримання злочинними елементами інформації щодо наявного виду вогнепальної зброї, дає змогу представникам закону контролювати найсуворіший захід примусу, а також забезпечує можливості щодо тактичної переваги офіцерів.

Висновки

Нині питання забезпечення особистої безпеки поліцейського є актуальним для всіх країн незалежно від обставин, які обтяжують або формують нову архітектуру поліцейської діяльності. Багатогранність і видовищність поліцейських функцій обумовлює виникнення екстремальних ситуацій, які через новизну й недослідженість породжують негативну тенденцію щодо травмувань, поранень і загибелі представників закону. Водночас нездатність офіцерів ефективно протидіяти агресивно налаштованим особам під час виконання поліцейських функцій, які передбачають небезпечне різноманіття буденних ситуативних сценаріїв, засвідчують необхідність внесення істотних змін до нормативно-правових актів, які регулюють питання особистої безпеки поліцейських. Однак факт наявності досконалої правової основи не є гарантією збереження життя та здоров'я поліцейського, адже сучасні поліцейські реалії висвітлюють окреслену проблему як комплексну з рівнозначною відповідальністю як законодавця, так і представників правоохоронного органу.

Порушення цієї рівноваги, передусім під час протидії агресивно налаштованим кримінальним елементам, призводить до виникнення нових випадків травмувань, поранень, загибелі або отримання не смертельних травм, які інколи позбавляють представників закону можливості продовження служіння суспільству. Мінімізація негативних наслідків екстремальних ситуацій можлива, крім іншого, завдяки озброєності

правоохоронців. Окреслений елемент безпеки є надзвичайно важливим в умовах дії правових режимів. Однак факт наявності вогнепальної зброї в представників закону також не є безумовною гарантією збереження життя та здоров'я офіцерів. Озброєність у контексті вимушеного розширення поліцейських функцій потребує чітко регламентованих правових механізмів застосування найсуворішого заходу примусу. Взаємозв'язок між функціональними обов'язками та збереженням життя представників закону передбачає виконання дій превентивного характеру, де застосування зброї на випередження, у деяких випадках – на ураження, забезпечує безпеку та збереження життя також і цивільного населення.

Поєднання озброєності з удосконаленням нормативно-правових приписів є перспективним напрямом для розв'язання актуальної нині проблеми – забезпечення особистої безпеки правоохоронців. Водночас окреслена перспектива може гарантувати надійніший захист громадян.

Однак недбалість офіцерів щодо виконання нормативно-правових приписів суттєво підвищує ризики вчинення нових кримінальних правопорушень, впливає на загальну криміногенну обстановку, порушує усталені стандарти життєдіяльності населення.

У зв'язку із зазначеним, перспективним кроком у сучасних реаліях є пошук можливостей для дотримання законодавчо-виконавчого балансу в контексті безпечного виконання поліцейських функцій.

References

- [1] Andrews, K.L., Jamshidi, L., Nisbet, J., Afifi, T.O., Sauer-Zavala, S., Kratzig, G.P., & Carleton, R.N. (2024). Associations Between Personality and Mental Health Among Royal Canadian Mounted Police Cadets. *Journal of Police and Criminal Psychology*, 1-14. DOI: 10.1007/s11896-023-09639-6
- [2] Avramenko, O., & Kucher, V. (2020). Improvement of Police Training at Higher Educational Establishments of the Ministry of Internal Affairs of Ukraine. *Social and Legal Studios*, 3(1), 15-23. DOI: 10.32518/2617-4162-2020-1-15-23
- [3] Blair, J.P., & Duron, A. (2023). How police officers are shot and killed during active shooter events: Implications for response and training. *Police Journal*, 96(3), 411-429. DOI: 10.1177/0032258X221087827
- [4] Blake, D., Suss, J., Wolfe, D., & Arsal, G. (2023). 'Curb sitting': An evidence-based policing practice or an officer safety myth? *Police Practice and Research*, 24(1), 109-121. DOI: 10.1080/15614263.2022.2057982
- [5] Calderón, C.F.P., Luzuriaga, G.S.M., Herrera, E.R.Y., & Varela, E.R.G. (2023). Physical conditioning and the relationship with stress in the national police of the Metropolitan District of Quito. *Retos*. DOI: 10.47197/RETOS.V48.95201
- [6] Den Heyer, G. (2024). Examining Assaults on Police Officers: An International Review of the Factors That Influence the Occurrence of These Attacks. *Special Topics in Policing: Critical Issues and Global Perspectives*, 1, 17-39. DOI: 10.1007/978-3-031-56347-8_2
- [7] Faria, P.A., Santos, V., & Massuça, L.M. (2024). Predictive Role of Physical Activity and Health-Related Quality of Life in Police Officers' Work Assessment. *European Journal of Investigation in Health, Psychology and Education*, 14(2), 299-310. DOI: 10.3390/ejihpe14020020
- [8] Gullon-Scott, P., & Longstaff, L. (2024). The prevalence of depression, anxiety, stress and their relationship to length of service in the UK police force. *The Police Journal*, 97(1), 131-149. DOI: 10.1177/0032258X221140813
- [9] Holzer, M. (2022). Protect the protectors: a qualitative study on OSH in conjunction with unwanted side effects for the work performance of frontline police officers. *International Journal of Occupational Safety and Ergonomics*, 28(3), 1967-1972. DOI: 10.1080/10803548.2021.1943892
- [10] Lankford, A. (2023). Close Examination of the 2016 Dallas and Baton Rouge Police Killers: Identifying Potential Risk Factors and Influences for Copycat Violence. *International Criminal Justice Review*, 33(1), 5-22. DOI: 10.1177/10575677211061257
- [11] Maguire, E.R., & Paoline III, E.A. (2023). Non-fatal injuries among police officers during use-of-force encounters. *Occupational medicine*, 73(8), 479-483. DOI: 10.1093/occmed/kqad101
- [12] Muharremi, D., & Ademi, M. (2023). The role of the police in reducing the fear of crime in the community. *Access to Justice in Eastern Europe*, 2, 242-254. DOI: 10.33327/AJEE-18-6.2-n000225
- [13] Qollakaj, F., & Muharremi, D. (2024). The Role of the Police in Reducing the Fear of Crime in the Community. *Pakistan Journal of Criminology*, 16(3), 581-594. DOI: 10.62271/pjc.16.3.581.594
- [14] Renden, P.G., Nieuwenhuys, A., Savelsbergh, G.J., & Oudejans, R.R. (2015). Training Dutch police officers in arrest and self-defense skills: a survey. *Applied ergonomics*, 49, 8-17. DOI: 10.1016/j.apergo.2015.01.002
- [15] Roscoe, M.J., Gough, S., Orr, R., & Baumann, O. (2024). A comparison of recall methods for high-stress critical incidents in police training. *Heliyon*, 10(17). DOI: 10.1016/j.heliyon.2024.e36562
- [16] Sanders, M., Bancroft, K., Hume, S., Chetwynd, O., & Quinton, P. (2024). The Impact of Training on Use of Force by Police in an English police force; Evidence from a Pragmatic Stepped Wedge Randomised Controlled Trial. *Justice Evaluation Journal*, 1-20. DOI: 10.1080/24751979.2024.2412333

- [17] Singletary, G. (2024). Law enforcement and mental health: the limpid kryptonite a clear and present danger. *Journal of Police and Criminal Psychology*, 39(1), 55-63. DOI: 10.1007/s11896-023-09609-y
- [18] Soltes, V., Kubas, J., Velas, A., & Michalik, D. (2021). Occupational safety of municipal police officers: Assessing the vulnerability and riskiness of police officers' work. *International Journal of Environmental Research and Public Health*, 18(111). DOI: 10.3390/ijerph18115605
- [19] Thejus, T., Jayakrishnan, T., Meharoof, R., & Jeeja, M.C. (2013). Pattern of occupational injury and its effect on the health of male police officers in Calicut, India. *Annals of Tropical Medicine and Public Health*, 6(6), 622-626. DOI: 10.4103/1755-6783.140223
- [20] Tyshchenko, V., Karaulova, S., Lytvynenko, A., Drobot, K., & Liuta, D. (2024). Influence of Hand-to-Hand Combat Training on Functional Fitness of Cadets at Higher Educational Establishments of the Ministry of Internal Affairs. *Slobozhanskyi Herald of Science and Sport*, 28(1), 3-13. DOI: 10.15391/sns.v.2024-1.001
- [21] White, M.D., Monk, K., & Watts, S. (2024). A half-century investigation of police officer line-of-duty deaths: putting the recent spike in long-term context. *Police Practice and Research*, 25(4). 419-436. DOI: 10.1080/15614263.2023.2267728
- [22] Xu, H. (2022). A Qualitative Study: Emotional Damage to Police Victims in China. *Journal of Interpersonal Violence*, 15(16), 12933-12953. DOI: 10.1177/0886260520983256
- [23] Yesberg, J.A., & Bradford, B. (2022). Predictors of public reactions to armed police: Findings from the UK. *Policing & Firearms: New Perspectives and Insights*, 317-336. DOI: 10.1007/978-3-031-13013-7_14

Список використаних джерел

- [1] Andrews K. L., Jamshidi L., Nisbet J., Afifi T. O., Sauer-Zavala S., Kratzig G. P., Carleton R. N. Associations Between Personality and Mental Health Among Royal Canadian Mounted Police Cadets. *Journal of Police and Criminal Psychology*. 2024. P. 1–14. DOI: 10.1007/s11896-023-09639-6
- [2] Avramenko O., Kucher V. Improvement of Police Training at Higher Educational Establishments of the Ministry of Internal Affairs of Ukraine. *Social and Legal Studios*. 2020. Vol. 3. Issue 1. P. 15–23. DOI: 10.32518/2617-4162-2020-1-15-23
- [3] Blair J. P., Duron A. How police officers are shot and killed during active shooter events: Implications for response and training. *Police Journal*. 2023. Vol. 96. Issue 3. P. 411–429. DOI: 10.1177/0032258X221087827
- [4] Blake D., Suss J., Wolfe D., Arsal G. 'Curb sitting': An evidence-based policing practice or an officer safety myth? *Police Practice and Research*. 2023. Vol. 24. Issue 1. P. 109–121. DOI: 10.1080/15614263.2022.2057982
- [5] Calderón C. F. P., Luzuriaga G. S. M., Herrera E. R. Y., Varela E. R. G. Physical conditioning and the relationship with stress in the national police of the Metropolitan District of Quito. *Retos*. 2023. DOI: 10.47197/RETOS.V48.95201
- [6] Den Heyer G. Examining Assaults on Police Officers: An International Review of the Factors That Influence the Occurrence of These Attacks. *Special Topics in Policing: Critical Issues and Global Perspectives*. 2024. No. 1. P. 17–39. DOI: 10.1007/978-3-031-56347-8_2
- [7] Faria P. A., Santos V., Massuça L. M. Predictive Role of Physical Activity and Health-Related Quality of Life in Police Officers' Work Assessment. *European Journal of Investigation in Health, Psychology and Education*. 2024. Vol. 14. Issue 2. P. 299–310. DOI: 10.3390/ejihpe14020020
- [8] Gullon-Scott P., Longstaff L. The prevalence of depression, anxiety, stress and their relationship to length of service in the UK police force. *The Police Journal*. 2024. Vol. 97. Issue 1. P. 131–149. DOI: 10.1177/0032258X221140813
- [9] Holzer M. Protect the protectors: a qualitative study on OSH in conjunction with unwanted side effects for the work performance of frontline police officers. *International Journal of Occupational Safety and Ergonomics*, 2022. Vol. 28. Issue 3. P. 1967–1972. DOI: 10.1080/10803548.2021.1943892
- [10] Lankford A. Close Examination of the 2016 Dallas and Baton Rouge Police Killers: Identifying Potential Risk Factors and Influences for Copycat Violence. *International Criminal Justice Review*. 2023. Vol. 33. Issue 1. P. 5–22. DOI: 10.1177/10575677211061257
- [11] Maguire E. R., Paoline III E. A. Non-fatal injuries among police officers during use-of-force encounters. *Occupational medicine*. 2023. Vol. 73. Issue 8. P. 479–483. DOI: 10.1093/occmed/kqad101
- [12] Muharremi D., Ademi M. The role of the police in reducing the fear of crime in the community. *Access to Justice in Eastern Europe*. 2023. No. 2. P. 242–254. DOI: 10.33327/AJEE-18-6.2-n000225
- [13] Qollakaj F., Muharremi D. The Role of the Police in Reducing the Fear of Crime in the Community. *Pakistan Journal of Criminology*. 2024. Vol. 16. Issue 3. P. 581–594. DOI: 10.62271/pjc.16.3.581.594
- [14] Renden P. G., Nieuwenhuys A., Savelsbergh G. J., Oudejans R. R. Training Dutch police officers in arrest and self-defense skills: a survey. *Applied ergonomics*. 2015. No. 49. P. 8–17. DOI: 10.1016/j.apergo.2015.01.002
- [15] Roscoe M. J., Gough S., Orr R., Baumann O. A comparison of recall methods for high-stress critical incidents in police training. *Heliyon*. 2024. Vol. 10. Issue 17. DOI: 10.1016/j.heliyon.2024.e36562

-
- [16] Sanders M., Bancroft K., Hume S., Chetwynd O., Quinton P. The Impact of Training on Use of Force by Police in an English police force; Evidence from a Pragmatic Stepped Wedge Randomised Controlled Trial. *Justice Evaluation Journal*. 2024. P. 1–20. DOI: 10.1080/24751979.2024.2412333
- [17] Singletary G. Law enforcement and mental health: the limpid kryptonite a clear and present danger. *Journal of Police and Criminal Psychology*. 2024. Vol. 39. Issue 1. P. 55–63. DOI: 10.1007/s11896-023-09609-y
- [18] Soltes V., Kubas J., Velas A., Michalík D. Occupational safety of municipal police officers: Assessing the vulnerability and riskiness of police officers' work. *International Journal of Environmental Research and Public Health*. 2021. No. 18 (111). DOI: 10.3390/ijerph18115605
- [19] Thejus T., Jayakrishnan T., Meharoof R., Jeeja M. C. Pattern of occupational injury and its effect on the health of male police officers in Calicut, India. *Annals of Tropical Medicine and Public Health*. 2013. Vol. 6. Issue 6. P. 622–626. DOI: 10.4103/1755-6783.140223
- [20] Tyshchenko V., Karaulova S., Lytvynenko A., Drobot K., Liuta D. Influence of Hand-to-Hand Combat Training on Functional Fitness of Cadets at Higher Educational Establishments of the Ministry of Internal Affairs. *Slobozhanskyi Herald of Science and Sport*. 2024. Vol. 28. Issue 1. P. 3–13. DOI: 10.15391/sns.v.2024-1.001
- [21] White, M.D., Monk, K., & Watts, S. (2024). A half-century investigation of police officer line-of-duty deaths: putting the recent spike in long-term context. *Police Practice and Research*, 25(4). 419-436. DOI: 10.1080/15614263.2023.2267728
- [22] Xu, H. (2022). A Qualitative Study: Emotional Damage to Police Victims in China. *Journal of Interpersonal Violence*, 15(16), 12933-12953. DOI: 10.1177/0886260520983256
- [23] Yesberg, J.A., & Bradford, B. (2022). Predictors of public reactions to armed police: Findings from the UK. *Policing & Firearms: New Perspectives and Insights*, 317-336. DOI: 10.1007/978-3-031-13013-7_14
-

LOHVYENKO Maksym

Postgraduate Student of the National Academy of Internal Affairs

Kyiv, Ukraine

ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-8309-9012>

PROVIDING PERSONAL SAFETY OF A POLICE OFFICER IN THE CONTEXT OF A INTENTIONAL OR UNINTENTIONAL VIOLATION OF REGULATORY PROVISIONS

Abstract. *The relevance of the study of the issue of ensuring the personal safety of a police officer, in the context of violation of regulatory and legal requirements, is due to a significant increase in the number of deaths and injuries of the National Police of Ukraine in the course of performing their police functions. This negative trend outlined above necessitates coverage of the general state of affairs in this area, while at the same time requiring a detailed description of the factors contributing to the emergence of extreme situations. Given the above, the purpose of the article is to study the current gaps, both legislative and executive, which, among other things, facilitate attacks and lead to new cases of deaths and injuries of police officers in today's realities. Achieving this goal involves the use of a set of methods, including Internet heuristics, systematisation, comparison, and the formal logical method. The main results of the study are that the article reveals the root causes of extreme situations involving representatives of the law, which make it impossible to safely perform police functions, especially under the martial law regime. A systematic analysis of situations that resulted in negative consequences for the life and health of police officers, including violations of legal regulations by law enforcement officials, helped to identify the main dangerous factors and conditions that contributed to the inability of officers to safely and effectively counteract aggressive individuals. The article also establishes that the problem of ensuring the personal safety of a police officer is a complex issue with equal responsibility of all legal entities involved in police security. It is established that in the modern scientific discourse this problem is highlighted only from the perspective of imperfections in regulatory and legal provisions and as a result of existing shortcomings of standard training systems for law enforcement officers. It is reasonably proved that a significant part of the responsibility for their own safety while performing police functions is assigned to representatives of the law. The practical significance of the study is that its results can be used by scholars to conduct further research on the outlined topic.*

Keywords: *personal safety; violations; legislation; attacks on a police officer; injuries and wounds, extreme situations.*